

Aktuālās tautsaimniecības un monetārās norises

Kopsavilkums

Finanšu tirgu svārstības 2016. gada sākumā mazinājušās, un vērojamas pasaules ekonomiskās aktivitātes stabilizēšanās pazīmes. Gada sākumā pasaules tirdzniecība bijusi noturīga, lai gan paredzams, ka tās kāpuma temps joprojām būs mērens. Riski globālās aktivitātes perspektīvai, sevišķi jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, joprojām ir lejuvērsti un īpaši saistīti ar politikas nenoteiktību, finanšu svārstībām un ģeopolitiskajiem riskiem. Pasaules kopējā inflācija joprojām ir zema, jo iepriekš vērotie enerģijas cenu kritumi turpina ietekmēt cenu kāpumu.

Euro zonas valdības obligāciju peļņas likmes un arī ASV valdības obligāciju peļņas likmes samazinājušās. Tirgus svārstīguma stabilizēšanās apstākļos pēc ECB paziņojuma par uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmu uzņēmumu obligāciju procentu likmju starpības būtiski sarukušas. Mazāks svārstīgums arī veicinājis pasaules kapitāla vērtspapīru cenu tendenci, bet euro efektīvais kurss pieaudzis.

Euro zonas tautsaimniecības atveseļošanās, ko noteicis iekšzemes pieprasījums, turpinās, bet ārējā pieprasījuma kāpums joprojām ir vājš. Iekšzemes pieprasījumu joprojām veicina monetārās politikas pasākumi. To labvēlīgā ietekme uz finansēšanas nosacījumiem un uzņēmumu pelnītspējas uzlabošanās sekmē ieguldījums. Turklāt stimulējošajai monetārās politikas nostājai, iepriekš veikto strukturālo reformu ietekmē notiekošam nemitīgam uzlabojumu kāpumam nodarbinātības jomā un joprojām samērā zemām naftas cenām būtu nepārtraukti jāveicina māsaimniecību reāli rīcībā esošie ienākumi un privātais patēriņš. Papildus jāmin, ka euro zonas fiskālā nostāja ir nedaudz ekspansīva. Vienlaikus euro zonas tautsaimniecības atveseļošanās joprojām mazina dažādos sektoros notiekošās bilanču korekcijas, strukturālo reformu īstenošanas nepietiekamais temps dažās valstīs un ierobežotas izaugsmes perspektīvas jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Euro zonas izaugsmes perspektīvas riski joprojām ir lejuvērsti.

Euro zonas kopējā inflācija pēdējos mēnešos saglabājusies aptuveni nulles līmenī. Zemais inflācijas līmenis joprojām galvenokārt atspoguļo enerģijas cenu ļoti negatīvā gada pārmaiņu tempa ietekmi. Vienlaikus vairākums pamatinflācijas rādītāju neliecina par nepārprotamu augšupvērstu tendenci. Iekšzemes cenu spiediens vēl arvien ir vājš. Ilgtermiņa inflācijas gaidu uz tirgus instrumentiem balstītie rādītāji stabilizējušies zemā līmenī un joprojām ir būtiski zemāki par ilgtermiņa inflācijas gaidu rādītājiem, kuru pamatā ir apsekojumi. Runājot par nākotni, paredzams, ka, pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgoto nākotnes līgumu cenām enerģijai, nākamajos mēnešos inflācija būs nedaudz negatīva, bet 2016. gada 2. pusgadā pieaugs galvenokārt bāzes efektu dēļ. Pēc tam gaidāms, ka inflācijas

kāpums 2017. un 2018. gadā turpināsies ECB monetārās politikas pasākumu un ekonomiskās atveseļošanās ietekmē.

Pēc visaptverošās monetārās politikas lēmumu paketes pieņemšanas marta sākumā euro zonā kopumā uzlabojušies finansēšanas nosacījumi. Nostiprinās monetārās politikas stimulu ieviešanas ietekme uz uzņēmumiem un mājsaimniecībām, īpaši izmantojot banku sistēmu. Naudas apjoma pieauguma temps joprojām ir stabils, savukārt aizdevumu atlikuma kāpuma temps atjaunojas pakāpeniski. Iekšzemes naudas piedāvājuma kāpināšanas avoti vēl arvien ir plašās naudas pieauguma noteicošais faktors. Zemās procentu likmes, ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas un paplašinātā aktīvu iegādes programma veicina naudas un kredītu atlikumu dinamikas uzlabošanu. Banku finansējuma izmaksas turpinājušas sarukt, bankām atspoguļojot tām labvēlīgos finansēšanas nosacījumus zemākās aizdevumu procentu likmēs. Kopumā kopš 2014. gada jūnija veiktie monetārās politikas pasākumi būtiski uzlabojuši uzņēmumu un mājsaimniecību aizņemšanās nosacījumus, kā arī veicinājuši kredītu plūsmu visā euro zonā. 2016. gada martā pieņemtie monetārās politikas pasākumi nodrošina aizdevumu atlikuma nepārtrauktu kāpumu, tādējādi veicinot reālās tautsaimniecības atveseļošanu.

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 2016. gada 21. aprīļa sanāsmē nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Padome joprojām cer, ka galvenās ECB procentu likmes ilgstošu laiku un krietni ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu saglabāsies tagadējā līmenī vai būs zemākas. Runājot par nestandarta monetārās politikas pasākumiem, par ko lēmums pieņemts 2016. gada 10. martā, ECB sākusī aktīvu iegādes programmas ietvaros palielināt mēneša iegāžu apjomu no 60 mljrd. euro (iepriekšējais apjoms) līdz 80 mljrd. euro. Kā jau minēts, iegādes paredzēts veikt līdz 2017. gada marta beigām vai, ja būs nepieciešams, ilgāk, bet jebkurā gadījumā līdz brīdim, kad Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama ilgtspējīga inflācijas līmeņa tuvināšanās tās noteiktajam inflācijas mērķim. Turklāt jūnijā ECB veiks pirmo no vairākām jaunām ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijām (ITRMO II) un sāks iegādes uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas ietvaros.

Raugoties nākotnē, ir svarīgi uzturēt atbilstoši stimulējošu monetāro politiku tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams, lai noturētu euro zonas ekonomiskās atveseļošanās tempu un paātrinātu inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam. Padome turpinās cieši sekot līdzi cenu stabilitātes perspektīvai attīstībai un, lai sasniegtu mērķi, rīkosies savu pilnvaru ietvaros, izmantojot visus tās uzdevumu veikšanai pieejamos instrumentus. Pašreizējos apstākļos ir svarīgi nodrošināt to, lai ļoti zemās inflācijas vide neizraisītu netiešu ietekmi uz algām un cenu noteikšanu.